

tilgode, naar den skal fratages dem, nemlig at lade den komme de nuværende Besiddere af Stederne og deres Efterkommere tilgode. Her er den ærede Taler kommen ind paa en hel Række Betragtninger, som, det maa han tilgive mig, kun kunne have sin Grund i, at han ogsaa nu i dette Dieblit har set stærkt paa dette Forhold. Det ærede Medlem talte om Bondestanden i Almindelighed, han talte om 1ste Sal, Kjøldereren og Kvisten, men han glemmer, at her jo ikke er Tale om Bondestanden; her er Spørgsmaal om de nuværende Fæstebønder, om Fæstebondestanden. — Efterhaanden er jo den større Del af den forrige gamle Bondestand bleven frie Stiere, bleven frie Statsborgere, og der er som Bondestand endnu kun tilbage Fæstere og Leiere af Bondejord. Dette er den nuværende Bondestand, og naar man vil tale med om Afløsningen af Fæsteforholdet, saa skal man holde sig til dem, hvorefter Taleren er, og ikke ved at tale om hele Bondestanden komme til at stille Sagen paa Hovedet; men det var dette, den ærede Taler gjorde. Det ærede Medlem talte om Aristokratiet i Bondestanden, han talte om at bo paa Kvisten, i Kjøldereren eller paa 1ste Sal, han brugte saaledes forskjellige, forresten meget nette Udtryk; men medens han maasse kunde give en Udvikling af et Aristokrati i Bondestanden, som kunde forsvares i andre Forhold, saa glemmer han, at her kun er Tale om Fæstebønderne, og jeg vil se, om selv denne ærede Taler, hvor dristig han end er i sine Paaastande, vil vedkjende sig, at en Fæstebonde kan kaldes en Aristokrat. Hvorledes kan man, saalænge de ere Fæstere, saalænge de staa under Godseierens Hørigheid og Lydighed, søge at sammenligne dem med Aristokratiet; nei, da staaar en Mand, der har en lillebitte Huslod, som han selv eier, langt friere og selvstændigere end Fæstegaardmanden med sin Hørigheid og Lydighed, selv ligeoverfor Forvalteren, Skytten og den Slags Folk. Der kan ikke være Tale om Aristokrati i det Forhold, som her foreligger. Det ærede Medlem talte om de Ringere og Uformuende og om, at Bondestanden var velhavende; ja, det er bestandig den samme store Feil, der kommer igjen. Bonden i Almindelighed kan siges at være bleven noget

mere velstaaende, men Fæstebonden — vi komme altid tilbage dertil, det er ham, vi tale om — vil det ærede Medlem ikke kunne kalde formuende. Kunne Fæstebønderne samle sig nogle Hundrede Rigsdaler, saa gaa disse ved deres Afgang, naar deres Børn skulle have Gaarden efter dem, saa vide Godseierne omtrent, hvad Fæstere har samlet sig, og saa tager han, hvad de have; der kan ikke her være Tale om Formue eller andet Sligt. Den Sum, den Spareffilling, som de kunne have lagt tilside, maa de anvende, for at holde et af deres Børn ved Stedet efter dem, og saa vil det ærede Medlem her tale om Formuehed. Derefter kom den ærede Taler over til en endnu langt mere interessant Betragtning. Jeg ser, at han holder „Socialisten“, og endel af hans Tale viser jo, at han fuldstændig har indsuget „Socialistens“ Værdomme; han gjorde dem saa godt gjældende, som „Socialisten“ selv, dersom han var personificeret her, kunde gøre det. Det ærede Medlem har med stærke og gripende Ord skildret den Ulykke, der vilde fremkaldes, dersom vi ikke i denne Lov tage Husmændene med. Han talte om de Agitationer, der drives; men jeg vil ligefrem sige det ærede Medlem, at han i dette har drevet en ganske overordentlig stærk Agitation, og det skulde ikke undre mig, om „Socialisten“ næste Gang vil prange med denne Del af hans Tale, — jeg tvivler ikke derom — og saa vil det betydelig styrke Socialisterne, at der er en Høfesteretsadvokat her i Kjøbenhavn, en udmærket Jurist, som har talt deres Sag her i Salen. Jeg ønsker at tage det ærede Medlem paa Ordet. Jeg har i Forening med nogle politiske Venner i 1852 indleveret et Lovforslag om Selveiendom for Huse paa Bondejord. Dette Forslag kan meget godt i sine Hovedbestemmelser passe ind i det nuværende Forslag. Jeg skal tale med mine Venner om, forsaavidt vi kunne finde det hensigtsmæssigt af andre Grunde, at stille Endringsforslag til anden Behandling om at optage denne Del af det gamle Lovforslag, saa at nuværende Lovforslag ogsaa kommer til at omfatte alle Husmænd med Brug af Bondejord, og jeg er da vis paa, at det høitagtede Medlem vil blive den varmeste Forvarer af